

loven, men skjøndt han sagde det, mente han dog at maatte stemme imod Ministerens Forslag som grundlovsstridigt og saa blev hele det ærede Medlems Tilslutning til Ministeren jo rigtignok ikke af stor oplysende Betydning; saa meget er imidlertid vist, at dersom vi ere grundlovsstridige, er den ærede Minister det saa meget mere, og saa er det den bedste Trøst, som indeholdes i det latinske Ordsprog: *Commune naufragium dulce*, det vil sige, naar man endelig skal gaa i Vandet, er det godt, at man er flere om det, saa er der dog altid Haab om at kunne redde hverandre. De andre Bemærkninger, jeg havde til Hensigt at gjøre, skal jeg springe over, fordi jeg nødig vil forlænge denne Diskussion. Den har allerede varet i tre Dage, og det er vistnok nu paa Tiden, at den sluttes. Jeg skal da holde mig til, hvad jeg anser for nødvendigt, navnlig til de Udtalelser, som ere fremkomne i de senere Møder. Det er almindelig blevet paastaet her, at Selvhjælpen svækkes ved, at man giver den Vedkommende en Ret; jeg tror, at man med samme Ret kunde sige, at Selvhjælpen svækkes, naar man ikke giver den Vedkommende en Ret; det er nemlig to grundforskjellige Betragtningssmaader, der ligge til Grund for hele det forskjellige Syn, der her i Salen er fremkommet med Hensyn til dette Forhold. De, der sige, Selvhjælpen styrkes ved at give Vedkommende en Ret, tænke navnlig paa de mangfoldige Tilfælde, hvor Folk lade Modet synke, fordi de have det Indtryk, at det dog ikke hjælper noget, og de, der stille sig paa det modsatte Standpunkt, tænke paa de daarligere Subjekter, som de paa en eller anden Maade maa have Kjenndskab til, og slutte derfra, at saa længe man giver Folk en bestemt Ret, bestille de ikke Noget eller drifke Fortjenesten op. De, der staa paa vort Standpunkt, gaa ud fra, at den trængende Del af Befolkningen gjennemgaaende ikke er trængende som Følge af egen Skyld, men at de fleste af dem ere stræbsomme, dygtige Folk, som paa Grund af Tidernes Ugunst, vanskelige økonomiske Forhold, paa Grund af Sygdom o. s. v., ringe Arbejdsløn, Mangel paa Arbejde og andet af den Art, komme i Trang og behøve Hjælp. Hele vor Betragtning er i dette som i saa mange andre Forhold væsentlig begrundet i Tillid til Folket, de Herrers Betragtning væsentlig begrundet paa Mistillid. Det ærede Medlem for Præstø Amts 1ste Valgkreds (Scavenius) f. Ex., der altid taler noget gevaldigt, naar han tager fat paa de Fattige, og som ved Fattiglovens 1ste Behandling sagde, at det var Egoismen, der laa til Grund for al Politikk, og at det ikke kunde være anderledes, og som blev meget indigneret over, at jeg ikke syntes om dette Princip, dette ærede Medlem sagde nu ved denne Leilighed, at der var meget saa Fattige, som ikke i Følge egen Skyld vare fattige, de egentlig værdige Trængende vare meget saa, og at det Ænfeste, som

holdt dem fra at synke ned til Fattigvæsenet; og opgave Voret, var Stammen. Det er den gjennemgaaende Mistillids Betragtningssmaade. Naar man har den Tro, at de Trængende ere Mennefter, som ikke, uden at man pidsker og driver dem dertil, ville bestille Noget, kan jeg begribe dette Standpunkt, men naar man ikke har denne Tro, maa de Herrer ogsaa vide, at man maa indrette sine Forslag paa en helt anden Maade. Det er denne forskjellige Betragtning af Samfundsforholdene, som gjør, at vi ikke let ville blive enige. Naar den ærede Minister, der tildels staa paa samme Standpunkt men langtfra saa kraft som det ærede Medlem for Præstø Amts 1ste Valgkreds, sagde, at den nuværende Fattiglov væsentlig er et Incitament, saa kan dette for saa vidt være sandt nok. Saa længe man ikke har faaet Noget af det offentlige Fattigvæsen, saalænge man holder sig tilbage og spiser mindre, end man er nødt til, lader sine Børn dø af Sult, virker Fattigloven som et Incitament, men et andet Spørgsmaal er, om dette er gaanligt. Men den Dag, den Fattige første Gang faar Hjælp af Fattigvæsenet, er Skridtet da ogsaa saa stort, at han fra det Dieblit synker ned og kan ikke mere reddes. Det er netop Ulykken, det er det, som den Karakter, den nuværende Fattighjælp har, hidfører, det er det, som paa den ene Side bevirker, at en Mand holder ud, ofte længere, end han er berettiget til, inden han beder om Hjælp. Jeg tror, der er Adskillige, som ikke blot forsømme deres Familier, men som gaa meget vidt i Retningen af at gjøre Gjæld meget længere, end de kunne forsvare, ja endog gaa om og tigge for at slippe for det offentlige Fattigvæsen. Men i det Dieblit de saa ere komne ind paa det, gaa de rent til Grunde; det er netop den store Fare ved at gjøre Incitamentet saa stærkt. Hvorfor den ærede Minister har saameget mod Statskassen, kan jeg ikke forstaa; den ærede Minister sagde, at Fattighjælp og Fattigvæsen var en kommunal Sag, det tror jeg var det eneste Argument, Ministeren anførte. Det kan jeg ikke se; jeg skal indrømme, at i gamle Dage, da Kommunerne kunde lukke Portene og sige, her maa Ingen bo, som ikke hører til i Kommunen, førend vi give ham Lov, hvor man ikke havde Ret til frit at drage omkring i Landet, hvor man vilde, hvor man maatte have Pas for at spabere op, da havde Kommunerne Forpligtelsen til at sørge for Fattigvæsenet. Men efter at vi have lukket Porten op, og Passagen er fri, ser jeg ikke rettere, end at Kommunerens Forpligtelse i saa Henseende er forandret. Fattigvæsenet er nu egentlig en Statssag, men af praktiske Grunde, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds (Rinestad) bemærkede — det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds og jeg ere atter enige i Retsstandpunktet, som sædvanlig — havde vi ladet Kommunerne faae Administrationen af Fattigvæsenet, og jeg har slet ikke i Sinde at berøve